

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-633/25-17552/2

Podgorica, 05.06.2025. godine

Za: MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA, Vaka Đurovića b.b, Podgorica

gospođi, prof. dr Anđeli Jakšić Stojanović, ministarki

Predmet: Mišljenje na Nacrt memoranduma o razumijevanju o saradnji u oblasti obrazovanja između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Ministarstva obrazovanja i zasluga Republike Italije

Veza: Vaš akt broj: 11/2-01-633/25-5533/3 od 30.05.2025. godine

Poštovana gospođo Jakšić Stojanović,

Povodom *Nacrta memoranduma o razumijevanju o saradnji u oblasti obrazovanja između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Ministarstva obrazovanja i zasluga Republike Italije*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Dostavljenim Nacrtom Memoranduma uspostavlja se pravni okvir za razvoj saradnje i inovativnih projekata od zajedničkog interesa kako bi se dodatno ojačala saradnja u oblasti obrazovanja i partnerstva obrazovnih institucija.

Na tekst Nacrta memoranduma i pripremljeni Izveštaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

U Izveštaju o analizi uticaja propisa navedeno je da za implementaciju predmetnog Memoranduma nije potrebno obezbijediti finansijska sredstva u budžetu Crne Gore.

Razmatrajući dostavljenu dokumentaciju, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta nema primjedbi na *Nacrt memoranduma o razumijevanju o saradnji u oblasti obrazovanja između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Ministarstva obrazovanja i zasluga Republike Italije*, uz napomenu da se eventualno potrebna sredstva za implementaciju istog usklade sa sredstvima koja se Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija, planiraju godišnjim zakonom o budžetu i Srednjoročnim budžetskim okvirom.

Takođe, upućujemo na odredbe Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, član 40, kojim se uređuje da ugovorene obaveze moraju biti usklađene sa planiranim i odobrenim sredstvima, kao i da je budžetski izvršilac odgovoran za zakonito korišćenje sredstava odobrenih potrošačkoj jedinici.

S poštovanjem,

 MINISTAR
Novica Vuković
[Signature]

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ	MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA
NAZIV PROPISA	MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU O SARADNJI U OBLASTI OBRAZOVANJA IZMEĐU MINISTARSTVA PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA CRNE GORE I MINISTARSTVA OBRAZOVANJA I ZASLUGA REPUBLIKE ITALIJE
<p>1. Definisanje problema</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koje probleme treba da riješi predloženi akt? • Koji su uzroci problema? • Koje su posljedice problema? • Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? • Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)? 	
<p>Imajući u vidu važnu ulogu interkulturalnog dijaloga, obrazovanja i nauke u bilateralnim odnosima, zaključivanje Memoranduma o razumijevanju o saradnji u oblasti obrazovanja između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Ministarstva obrazovanja i zasluga Republike Italije će unaprijediti i poboljšati tradicionalno dobre bilateralne odnose između Crne Gore i Republike Italije. Dosadašnje prijateljske veze između Crne Gore i Republike Italije u oblasti obrazovanja treba dalje razvijati, prije svega na institucionalnom nivou.</p> <p>Obrazovanje, kultura, nauka i sport predstavljaju temelje na kojima počiva razvoj društva i unapređenje ovih oblasti je od neprocjenjivog značaja za državu. Kao zemlja sa izuzetno bogatim kulturnim nasljeđem, Crna Gora tradicionalno teži održavanju kontinuiteta razvoja u navednim oblastima, kroz niz aktivnosti na unutrašnjem planu i unapređenjem saradnje na međunarodnom planu. Zaključivanjem ovog Memoranduma o razumijevanju, Crna Gora će stvoriti uslove da dosadašnju obrazovnu saradnju sa Republikom Italijom podigne na viši nivo.</p> <p>Kako bi dosadašnja uspješna saradnja sa Republikom Italijom bila nastavljena, a sve u cilju unapređenja bilateralne obrazovne saradnje, kao i implementacije konkretnih aktivnosti u toj oblasti, Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i Ministarstvo obrazovanja i zasluga Republike Italije, dogovorili su potpisivanje novog Memoranduma o razumijevanju.</p> <p>Tokom zvanične posjete ministarke prof. dr Anđele Jakšić Stojanović Republici Italiji, novembra prošle godine, upriličen je susret sa resornim kolegom, prof. dr Đuzepeom Valditarom, ministrom za obrazovanje i zasluge Republike Italije. To je svakako bila odlična prilika da se razmijene iskustva o dosadašnjoj veoma uspješnoj saradnji i budućim koracima, koji su upravo rezultirali potpisivanjem ovog Memoranduma, a koje će se obaviti tokom uzvratne posjete ministra prof. dr Đuzepea Valditare, 10. juna 2025. godine.</p> <p>Ukoliko ne bi došlo do potpisivanja novog Memoranduma o razumijevanju, ne bi postojao ni pravni okvir za implementaciju aktivnosti. Samim tim ne bi postojala mogućnosti da se razmjene iskustava, metodologije i alati u obrazovanju, te ne bi postojala mogućnost da se realizuju inovativni projekti od zajedničkog interesa i obrazovne reforme. Nadalje, ne bi postojao osnov za uspostavljanje saradnje i partnerstava između obrazovnih institucija,</p>	

uključujući institucije tehničkog i stručnog obrazovanja i visokog tehnološkog obrazovanja, kao ni mogućnost razmjene učenika i nastavnika, te na taj način dodatno unaprijede svoja znanja i vještine.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

Pravni osnovi za potpisivanje Memoranduma o razumijevanju je Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Italije o saradnji u oblasti kulture i obrazovanja, potpisan u Rimu, 15. aprila 2014. godine.

Ustavni osnov za zaključivanje predmetnog sporazuma sadržan je u odredbama člana 15 stav 1 Ustava Crne Gore („Službeni list CG“, broj 1/07), kojim je propisano da Crna Gora, na principima i pravima međunarodnog prava, saraduje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i međunarodnim organizacijama, kao i odredbama člana 100 tačke 1 i 4, kojima je propisano da Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku i zaključuje međunarodne ugovore.

Svrha ovog Memoranduma o razumijevanju jeste jačanje saradnje između dvije države u oblasti obrazovanja, sa posebnim fokusom na tehničko i stručno obrazovanje. Saradnja u oblasti obrazovanja posebno je važna kao sredstvo za proširivanje kulturne i građanske dimenzije građana, kao i za promociju međukulturnog razumijevanja i unapređenje znanja i vještina za zapošljavanje.

Zaključivanjem novog Memoranduma o razumijevanju stvara se kvalitetan okvir za unapređivanje i proširenje saradnje u oblasti obrazovanja, uključujući tehnološko i stručno osoblje, te razvoj programa i projekata od zajedničkog interesa.

Cilj zaključivanja Memoranduma o razumijevanju je razmjena znanja i iskustava, razvoj metodologija i alata u obrazovanja, sa akcentom na inovativne projekte i obrazovne reforme.

U cilju implementacije konkretnih aktivnosti, ovim Memorandumom se predviđa razmjena iskustava, metodologija i alata u obrazovanju, promocija mogućnosti saradnje i partnerstava između obrazovnih institucija, uključujući institucije tehničkog i stručnog obrazovanja i visokog tehnološkog obrazovanja, te podsticanje razmjene učenika i razmjene nastavnika.

Na kraju, Memorandum predviđa promociju nastave italijanskog jezika u obrazovnom sistemu Crne Gore, te učešće Sistema viših tehnoloških obrazovnih institucija (ITS Akademije) u aktivnostima u oblasti tehnološkog i stručnog obrazovanja, s obzirom na njihov potencijal da ponude ad hoc inovativne obrazovne programe, posebno relevantne za specifične potrebe tržišta rada.

Navedeni ciljevi usklađeni su sa Strategijom reforme obrazovanja 2025-2035, te postizanjem Cilja održivog razvoja 4 – Kvalitetno obrazovanje, koji teži da „obezbjedi inkluzivno i pravično kvalitetno obrazovanje i promoviše mogućnosti za cjeloživotno učenje za sve“. U sklopu ove obaveze, Crna Gora pored ostalog radi na povećanju pristupa stručnom obrazovanju.

Evropska komisija je u Izvještaju o napretku Crne Gore iz oktobra 2024. godine konstatovala da je Ministarstvo nastavilo da bude posvećeno Osnabruškoj deklaraciji u oblasti stručnog obrazovanja. Imajući u vidu da Evropska komisija finalizuje tekst Deklaracije iz Herninga, koja će u narednih 5 godina predstavljati okvir za razvoj stručnog obrazovanja, potpisivanje ovog Memoranduma će pružiti mogućnost za bolje planiranje i praćenje aktivnosti relevantnih za Deklaraciju iz Herninga.

Takođe, Vlada je stavila snažan naglasak na stručno obrazovanje kao glavni instrument za rješavanje problema nedostatka vještina i poboljšanje mogućnosti za zapošljavanje mladih.

Stručno obrazovanje postaje ključni faktor za smanjenje nezaposlenosti, posebno među mladima, kroz razvoj vještina koje su direktno povezane sa potrebama tržišta rada.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

Potpisivanje Memoranduma doprinijeće, između ostalog i jačanju međunarodne saradnje. Memorandum predstavlja dokument na osnovu kojeg će se sprovoditi različite aktivnosti u oblasti obrazovanja. Potpisivanjem ovog Memoranduma se jasnije i detaljnije definišu aktivnosti koje će se realizovati, stoga ne postoji druga opcija regulisanja ovog pitanja. Zaključivanje Memoraduma ne zahtijeva izmjenu važećih ili donošenje novih propisa u Crnoj Gori.

Nakon zaključenja Memoranduma, potrebno je pristupiti izradi konkretnih programa/projekata saradnje u oblasti obrazovanja radi operacionalizacije (praktične implementacije) odredaba istog. Inicijativu za realizaciju aktivnosti predviđenih Memorandumom treba da pokrenu nadležni organi dvije zemlje.

4. Analiza uticaja

- **Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.**
- **Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)**
- **Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,**
- **Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;**
- **Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.**

Primjenom ovog Memoranduma podići će se kapaciteti, znanja i vještine prosvjetne zajednice i učenika u Crnoj Gori, kroz pružanje mogućnosti za razmjenu iskustava, metodologija i alata u obrazovanju, uključujući tehničko i stručno obrazovanje, sa akcentom na inovativne projekte i obrazovne reforme, te mogućnosti za mobilnost učenika i nastavnika.

Bilateralna prosvjetna saradnja zemlje predstavlja najefikasniji mehanizam podrške mobilnosti po principu reciprociteta, kroz promociju mogućnosti saradnje i partnerstava između obrazovnih institucija, uključujući institucije tehničkog i stručnog obrazovanja i visokog tehnološkog obrazovanja i kroz podsticanje razmjene učenika i razmjene nastavnika.

Pozitivni uticaj će svakako imati cjelokupna prosvjetna zajednica Crne Gore, učenici, studenti, dok negativnog uticaja neće biti.

Vremenski okvir za realizaciju Memoranduma je 4 (četiri) godine. Građanima i privredi ovaj Memorandum o razumijevanju ne stvara troškove.

Propisom se ne podstiče stvaranje novih privrednih subjekata, niti kreiranje administrativnih barijera koje mogu uticati na poslovni ambijent.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- **Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za**

implementaciju propisa i u kom iznosu?;

- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? **Obrazložiti;**
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? **Obrazložiti;**
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistći finansijske obaveze?;
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;
- **Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;**
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? **Obrazložiti;**
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? **Obrazložiti.**

Za izvršavanje Memoranduma o razumijevanju o saradnji u oblasti obrazovanja između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Ministarstva obrazovanja i zasluga Republike Italije nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva u Budžetu Crne Gore.

Implementacija propisa ne podrazumijeva međunarodne finansijske obaveze. Usvajanjem propisa nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih bi proistekle finansijske obaveze.

Implementacija predmetnog Memoranduma ne podrazumijeva dodatne finansijske obaveze, već će se realizacija aktivnosti planirati u skladu sa dostupnim finansijskim sredstvima u godišnjem budžetu Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, bez ikakvih dodatnih troškova za državne budžete Crne Gore i Republike Italije.

Implementacijom propisa neće se ostvariti prihod za budžet Crne Gore.

Ministarstvo finansija je konsultovano upravo kroz RIA obrazac, te će sve primjedbe biti implementirane u tekst Memoranduma.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- **Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;**
- **Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);**
- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, Obrazložiti**

Eksterna ekspertiza nije korišćena prilikom izrade nacrtu Memoranduma o razumijevanju.

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija zajedno sa kolegama iz Ministarstva obrazovanja i zasluga Republike Italije, posredstvom Ministarstva vanjskih poslova i Ambasade Republike Italije u Crnoj Gori usaglasili su, u zajedničkom interesu i na obostrano zadovoljstvo, tekst Memoranduma o razumijevanju, a koji će kreirati pravni okvir za nastavak već uspješne saradnje u u oblasti obrazovanja.

7. Monitoring i evaluacija

- **Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?**

- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Potencijalne prepreke za implementaciju propisa mogu se ogledati u slabom odzivu prosvjetne zajednice prilikom učešća u različitim formama obrazovnih programa i projekata.

Međutim, nadležne institucije u dvije zemlje, u Crnoj Gori Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i Republici Italiji Ministrastvo obrazovanja i zasluga podstičaće prosvjetnu zajednicu da aktivno učestvuju u svim zajedničkim programima i projektima, aktivno će promovirati obrazovne programe u svrhu što uspješnije implementacije samog Memoranduma o razumijevanju.

Glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjavanje ciljeva su: broj realizovanih programa/projekata, broj odlazećih crnogorskih učenika i nastavnika koji će boraviti u Republici Italiji, kao i broj dolazećih italijanskih učenika i nastavnika koji će boraviti u Crnoj Gori, te ukupan broj mjeseci odlazeće i dolazeće mobilnosti.

Radi koordinacije sprovođenja ovog Memoranduma biće osnovan Zajednički odbor, sastavljen od najviše 4 predstavnika, koji će funkcionisati pod nadzorom Zajedničke komisije predviđene članom 15 Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Italije o saradnji u oblasti kulture i obrazovanja. Za sprovođenje monitoringa i evaluacije Memoranduma o razumijevanju u Crnoj Gori biće zaduženo Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija.

Podgorica, 30. maj 2025. godine

MINISTARKA

Andela Jakšić-Stojanović
Prof. dr. Andela Jakšić Stojanović

**MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU
O SARADNJI U OBLASTI OBRAZOVANJA**

IZMEĐU

**MINISTARSTVA PROSVJETE, NAUKE I
INOVACIJA CRNE GORE**

I

**MINISTARSTVA OBRAZOVANJA I ZASLUGA
REPUBLIKE ITALIJE**

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Ministarstvo obrazovanja i zasluga Republike Italije, u daljem tekstu pojedinačno „Učesnik“ i zajednički „Učesnici“.

U KONTEKSTU plodne saradnje, pozivajući se na Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Italije o saradnji u oblasti kulture i obrazovanja, potpisan u Rimu 15. aprila 2014. godine;

SMATRAJUĆI da je saradnja u oblasti obrazovanja posebno važna kao sredstvo za proširivanje kulturne i građanske dimenzije građana, kao i za promociju međukulturnog razumevanja i unapređenje znanja i vještina za zapošljavanje;

U ŽELJI da ojačaju bilateralnu saradnju u oblasti obrazovanja, uključujući tehničko i stručno obrazovanje;

saglasili su se oko sljedećeg:

ČLAN 1

Svrha

Svrha ovog Memoranduma o razumijevanju (u daljem tekstu „Memorandum“) jeste jačanje saradnje između Učesnica u oblasti obrazovanja, uključujući tehničko i stručno obrazovanje.

ČLAN 2

Aktivnosti

1. Učesnici će, u okviru svojih nadležnosti i u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom svojih država, razvijati saradnju u oblasti obrazovanja, uključujući tehnološko i stručno obrazovanje, kroz sljedeće aktivnosti:

a) razmjenu iskustava, metodologija i alata u obrazovanju, uključujući tehničko i stručno obrazovanje, sa akcentom na inovativne projekte i obrazovne reforme;

b) promociju mogućnosti saradnje i partnerstava između obrazovnih institucija, uključujući institucije tehničkog i stručnog obrazovanja i visokog tehnološkog obrazovanja;

c) podsticanje razmjene učenika i razmjene nastavnika;

- d) promociju nastave italijanskog jezika u obrazovnom sistemu Crne Gore;
- e) druge aktivnosti koje zajednički identifikuju Učesnici, u okviru ovog Memoranduma.

2. Italijanski Učesnik će podsticati učešće Sistema viših tehnoloških obrazovnih institucija (ITS Akademije) u aktivnostima razvijenim u okviru ovog člana, u oblasti tehnološkog i stručnog obrazovanja, s obzirom na njihov potencijal da ponude ad hoc inovativne obrazovne programe posebno relevantne za specifične potrebe tržišta rada.

ČLAN 3

Koordinacija

Pod nadzorom Zajedničke komisije navedene u članu 15 Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Italije o saradnji u oblasti kulture i obrazovanja, potpisanog u Rimu 15. aprila 2014. godine, učesnici će osnovati Zajednički odbor, sastavljen od najviše četiri (4) predstavnika svakog Učesnika, radi koordinacije sprovođenja ovog Memoranduma.

ČLAN 4

Troškovi

Učesnici će pokriti sve troškove koji proizilaze iz sprovođenja ovog Memoranduma, u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima, bez ikakvih dodatnih troškova za državne budžete Crne Gore i Republike Italije.

ČLAN 5

Razlike

Svaka razlika u tumačenju i/ili sprovođenju ovog Memoranduma biće riješena sporazumno, putem direktnih konsultacija i pregovora između Učesnika.

ČLAN 6

Zaštita ličnih podataka

Svaki Učesnik će obezbijediti zaštitu ličnih podataka primljenih od drugog Učesnika u svrhu sprovođenja aktivnosti saradnje predviđenih ovim Memorandumom, ne prenoseći ih drugim stranama i ne obrađujući ih na način koji je nespojiv sa definisanim svrhama, bez prethodne pismene saglasnosti drugog Učesnika.

ČLAN 7

Izmjene

Ovaj Memorandum se može izmijeniti uz obostrani pisani pristanak Učesnika.

ČLAN 8

Primjenljivo pravo

1. Ovaj Memorandum će biti sproveden u skladu sa crnogorskim i italijanskim zakonodavstvom, kao i sa važećim međunarodnim pravom i, što se tiče italijanskog Učesnika, obavezama koje proizilaze iz članstva Italije u Evropskoj uniji.
2. Ovaj Memorandum ne predstavlja međunarodni sporazum koji može dovesti do prava i obaveza prema međunarodnom pravu. Nijedna odredba ovog Memoranduma ne smije se tumačiti i izvršavati kao pravna obaveza ili obaveza Učesnika.

ČLAN 9

Završne odredbe

1. Ovaj Memorandum stupa na snagu danom potpisivanja i ostaje na snazi četiri (4) godine.
2. Svaki Učesnik može raskinuti ovaj Memorandum u bilo kom trenutku, tako što će drugu Učesnicu pismeno obavijestiti o svojoj namjeri da ga raskine, najmanje šest (6) mjeseci prije planiranog datuma raskida.

3. Raskid ovog Memoranduma neće uticati na završetak bilo kojih tekućih programa, projekata i/ili aktivnosti, koje se mogu nastaviti do svog završetka, osim ako Učesnici zajednički ne odluče drugačije.

Potpisano u dana u dva originalna primjerka na crnogorskom, italijanskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi podjednako autentični. U slučaju razlika u tumačenju, mjerodavan je tekst na engleskom jeziku.

**Za Ministarstvo prosvjete, nauke i
inovacija Crne Gore**

**Za Ministarstvo obrazovanja i zasluga
Republike Italije**

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING FOR
COOPERATION IN THE FIELD OF EDUCATION**

BETWEEN

**THE MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATION OF MONTENEGRO**

AND

**THE MINISTRY OF EDUCATION AND MERIT OF
THE ITALIAN REPUBLIC**

The Ministry of Education, Science and Innovation of Montenegro and the Ministry of Education and Merit of the Italian Republic, hereinafter individually referred to as a “Participant” and jointly as “the Participants”,

IN THE CONTEXT of a fruitful collaboration, with reference to the Agreement between the Government of Montenegro and the Government of the Italian Republic on cooperation in the fields of Culture and Education, done in Rome, on 15 April 2014;

CONSIDERING that cooperation in the field of education is particularly important as a tool to broaden the cultural and civic dimension of citizens; as well as to promote intercultural understanding and to enhance knowledge and skills for employment;

DESIRING to strengthen bilateral cooperation in the field of Education, including Technical and Vocational Education;

have reached the following understanding:

ARTICLE 1

Purpose

The purpose of this Memorandum of Understanding (hereinafter referred to as “MoU”) is to strengthen cooperation between the Participants in the field of Education, including Technical and Vocational Education.

ARTICLE 2

Cooperation activities

1. The Participants, within their competences and in accordance with the national legislation of their respective States, will develop cooperation in the field of Education, including Technological and Vocational Education, through the following activities:

a) exchange of experiences, methodologies and tools on Education, including Technical and Vocational Education, with an emphasis on innovative projects and educational reforms;

b) promotion of cooperation opportunities and partnerships between educational institutions, including Technical and Vocational Education and Higher Technological Education institutions;

- c) encouragement of exchange of students and exchange of teachers;
 - d) promotion of the teaching of the Italian language in the Education System of Montenegro;
 - e) other activities mutually identified by the Participants, within the scope of this MoU.
2. The Italian Participant will encourage the participation of the System of Higher Technological Education Institutions (ITS Academies) in the activities developed under this Article, in the field of Technological and Vocational Education, considering their potential to offer *ad hoc* innovative education programmes particularly relevant to specific labour market needs.

ARTICLE 3

Coordination

Under the supervision of the Joint Commission referred to in Article 15 of the Agreement between the Government of Montenegro and the Government of the Italian Republic on cooperation in the fields of Culture and Education, done in Rome, on 15 April 2014, the Participants will establish a Joint Committee, composed by a maximum of four (4) representatives for each Participant, for the purpose of coordinating the implementation of this MoU.

ARTICLE 4

Expenses

The Participants will cover all the expenses arising from the implementation of this MoU within the limits of their ordinary budget availability, without any additional cost for the State budgets of the Italian Republic and Montenegro.

ARTICLE 5

Differences

Any difference in the interpretation and/or implementation of this MoU will be settled amicably through direct consultations and negotiations between the Participants.

ARTICLE 6

Personal Data Protection

Each Participant will ensure protection of personal data received from the other Participant for the purpose of carrying out the cooperation activities provided in this MoU not transferring them to other parties and not processing them in a manner that is incompatible with the defined purposes without the prior written consent of the other Participant.

ARTICLE 7

Amendments

The present MoU may be amended by mutual written consent of the Participants.

ARTICLE 8

Applicable Law

1. This MoU will be implemented in accordance with the Italian and Montenegrin legislations, as well as applicable international law and, as for the Italian Participant, the obligations arising from Italy's membership of the European Union.
2. This MoU does not constitute an international agreement which may lead to rights and obligations under international law. No provision of this MoU is to be understood and performed as a legal obligation or commitment of the Participants.

ARTICLE 9

Final provisions

1. This MoU comes into effect on the date of its signature and will remain valid for a period of four (4) years.
2. Either Participant may terminate this MoU at any time by notifying the other in writing of its intention to terminate it, at least six (6) months prior to the intended date of termination.

3. The termination of this MoU will not affect the completion of any ongoing programmes, projects and/or activities, which may continue until their completion, unless otherwise jointly decided by the Participants.

Signed in on in two originals each in the Italian, Montenegrin and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergences in the interpretation, the text in English will prevail.

**For the Ministry of Education, Science
and Innovation of Montenegro**

**For the Ministry of Education
and Merit of the Italian Republic**